

uvodnik

Pogled čez rob

Milko Di Battista.

Le še nekaj dni nas ločuje od novega leta in prav v tem času lahko na radiu in televiziji sledimo raznim vedeževalcem, politikom in navsezadnje tudi ekonomistom, ki svetu napovedujejo svetlo prihodnost. Ni ga namreč človeka, ki bi ne gledal s kančkom optimizma na prihajajoče novo stoletje ter na prestop v tretje tisočletje. Letošnje novoletno vzdušje bi zato lahko mirno primerjali s tistim, ki so ga doživljali naši predniki leta 1899.

Ob koncu 19. stoletja je Evropo zaznamovalo obdobje miru in politične stabilnosti, ki pa je bilo le posledica vojaškega ravnotežja velikih cesarstev. Če pa svoj pogled razširimo na celoten svet, lahko re-

čemo, da so ZDA v tem času postale največja in najmočnejša industrijska država, ki je s svojim vrtočnim razvojem prehitela staro celino. Kot novo važno svetovno tržišče so takrat ekonomisti omenjali Kitajsko, ki so si jo prisvajale velike gospodarske družbe s pomočjo svojih nacionalnih vlad.

Kaj pa lahko povemo novega po sto letih, ko smo bili priče dveh svetovnim vojnám, genocidu judovskega naroda ter petinštiridesetim letom hladne vojne? Da, če izvzamemo veliki razvoj daljnovzhodnih gospodarstev, ki danes konkurirajo z zahodnim svetom, se ekonomske pozicije niso zelo spremenile. Na lestvici gospodarskih nihanj so zadnja mesta ostala v rokah enih in istih: Afrika, Srednja in Južna Amerika, osrednja Azija.

Prav ta področja, ki so si jih ob koncu prejšnjega stoletja na Berlinškem kongresu (za Afriko in Azijo) razdelile kolonialne velesile, ter Srednja in Južna Amerika, ki sta pod vplivom Monrojeve politike (Amerika Američanom) postali ekonomski protektorat ZDA, spadajo danes v takoiimenovane države v razvoju.

Bo novo tisočletje prineslo tem krajem zaželeni razvoj? O razvoju pravi Adam Smith naslednje: "Samoo mednarodna trgovina in specializacija nacionalnih ekonomij lahko privede do blaginje narodov." Recept angleškega teoretika in ekonomista je precej enostaven. Velike države potrebujejo surovine, ki jih kupujejo v tujini, v zameno zanje pa prodajajo končne izdelke.

Milko Di Battista □ 2

IMEJMO SE RADI
Božič in novo leto 2000

(Foto Tomaž Susič)

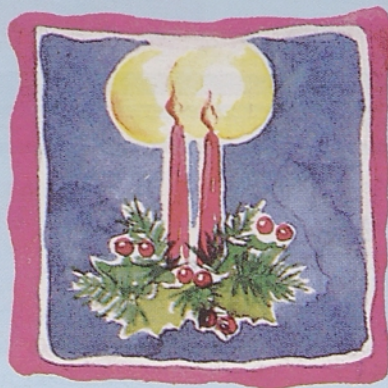
Trgovina se tako krepi v obojestransko korist. V resnici ne teče vse tako gladko in posledica take miselnosti je izkoriščanje ekonomsko šibkejšega s strani močnejšega.

Izpeljava Smithove teorije pravi, da se gospodarstvo industrijskih držav mora vedno širiti in iskati nove trge, ko so ti osvojeni, pa je potrebno ustvariti nove. Novi trgi pa se ustvarjajo tako, da se krepijo investicije v tistih državah, kjer sicer obstaja povpraševanje po tovrstnih izdelkih, ni pa denarja, s katerim bi jih kupili. Začarani krog svetovnega gospodarstva naj bi prej ali slej prinesel bogastvo v vsako državo na zemlji. Ko pa bo zmanjkalo novih trgov, nam verjetno ne ostane nič drugega kot to, da začnemo trgovati z marsovci.

Vsak človek pa se ob teh besedah lahko vpraša, če je prav pričakovati, da bo gospodarstvo samo prineslo blagostanje v vsak kotiček naše zemlje in če ni mogoče treba vse te dolgotrajne procese pospešiti. Sam papež Janez Pavel II. je pred kratkim ponovno pozval vse bogate države, naj svojim dolžnikom odpustijo dolgove, ki le zavirajo razvoj revnih držav. Tudi ameriški predsednik Clinton je na zadnjem srečanju OVSE-ja v Carigradu podprl tako zamisel. Morda bi pomenil ta ukrep rešitev problema revščine na planetu. Sam dvomim v tak ukrep, ki bi verjetno zmanjšal pritisk na države v razvoju, problema pa ne bi rešil. Samo istočasne investicije v infrastrukture in izobraževanje ter striktna kontrola nad novim zadolževanjem bi pomagale tem državam iz začaranega kroga revščine.

Novo tisočletje se tako odpira pred nami s svojimi izzivi in pastmi, ljudje pa smo ob takih trenutkih podobni otroku, ki ni še dovolj velik, da bi pogledal, kaj so mu starši pripravili na visoki mizi. V taki situaciji sega otrokov pogled le do roba mize in zato ne more jasno razločiti predmetov na njej.

Čar božične noči

Že spet je tu. Na žalost. Upal sem, da ga letos ne bo, da bo letos šel mimo, potihoma, ne da bi se sploh zavedel njegovega prihoda. A saj je to nemogoče. Ceste so razsvetljene, ljudje vseprek hitijo z darili, si drug drugemu voščijo, da bi preživel veseli Božič in se veselili Novega leta. Božič! Le čemu bi jaz moral biti vesel? Ljudje hitijo mimo mene, ne vedo, kdo sem, sploh ne vedo, da obstajam. Za tiste redke, ki se ustavijo in me za hip pogledajo - češ: ubogi revež! -, sem samo klošar. Ubog, star klošar, ki se je pobral, kdo ve od kod...

Pravzaprav nisem tako star: to je peti ali morda šesti - ne spominjam se! - Božič, ki ga preživim na tej klopi. Vsak Božič je zame enak. Včasih sem še objokoval Božiče, ki sem jih preživljal doma, z družino, zraven še darila, jelka, ognjišče... ampak zdaj ne več. Zavedam se, kako so ljudje v resnici prazni.

Nisem nepismen, čeprav sem klošar. Obratno, imam visoko izobrazbeno stopnjo. In kaj sedaj s tem? Lahko berem časopise, ki jih dobim v smetnjaku. Veliko grdi novic je. "Dojenčka vrgli v smeti." Prav tako, dobesedno, kot bi bila stara cunja. Ali pa: "Črno-poltega fanta do smrti pretepli: krivcev niso našli." Kako je to mogoče? Če bi se to zgodilo domačinu, belopoltemu človeku, bi bilo morda veliko preiskav in bi krivce verjetno priprli. Kako skrajno nepravilen je svet! Kako prazni so ljudje, ki se ne zavedajo,

kaj se dogaja okoli njih in skrbijo samo za svoje blagostanje!

Naučil sem se spoznavati svet na podlagi korakov: hitri, počasni, utrujeni, veseli... Če slišim korake, uganem, komu pripadajo, katere so njegove misli in občutki. Ta je ženska, ki se ji mudi, ti pa so koraki fanta, ki ne ve, kaj bi delal.

Od vseh ljudi so mi še najbolj všeč otroci. Ti so nedolžni, veseli, često pritečejo, me pogledajo in se nasmehejo. Včasih mi sramežljivo spustijo kak kovanec, pozdravijo in takoj odtečejo. Nič se me ne bojijo. Zakaj pa njihovi starši ja? Zakaj imajo odrasli toliko predsodkov? Verjetno sem jih imel tudi jaz, sedaj pa vse razumem. Seveda, v samoti lahko bolje razmišljam. V nekem smislu sem heremit. Heremit v mestnem parku.

Koliko hudih stvari se dogaja po svetu! A vendar zgleda, da gre vse mimo ljudi, ki brezskrbno nadaljujejo s svojim življenjem. Še naprej hodijo po

nakupih, si voščijo, prepevajo... Kdo ve, morda je prav tako, morda se motim, saj sem samo ubog, star klošar.

Zebe me. Izpil bom še požirek žganja, potem pa skušal čim hitreje zaspati, da bo šel še ta Božič kar se da hitro mimo, s svojim težkim, težkim tovorom.

Katja Vončina

Druga nagrada na literarnem natečaju Slovenskega kulturnega kluba.

Mladi v odkrivanju manj znanih kottičkov slovenske zemlje

Trije predstavniki MOSPA v Prekmurju in Porabju

Trije predstavniki MOSPA v Monoštru pred hotelom in restavracijo Lipa ter kulturnim centrom porabskih Slovencev.

Od 5. do 7. novembra se je predstavništvo Mospa odpravilo na trodnevno gostovanje v Prekmurje, točneje v Beltince. Gostitelji oziroma organizatorji tega srečanja so bili mladi, ki delujejo v novoustanovljeni mladinski sekciji Slovenskega svetovnega kongresa, in mladi iz Beltincev. Med udeleženci je bil tudi Andrej Maver, njemu smo zato postavili nekaj vprašanj.

Bi nam lahko na kratko predstavil mladinsko sekcijo SSK in namen tega srečanja?

O tej novi sekciji pri SSK pravzaprav ne vem veliko. Prizadeva pa si, da bi povezovala mlade generacije v Sloveniji, zamejstvu in zdomstvu. Srečanje samo pa je bilo organizirano zato, da se poglobijo stiki in poznanstva med mladimi iz raznih koncev Slovenije in zamejstva, obenem pa se vsem predstavi nekoliko manj znan delček Slovenije, to je Prekmurje in še zlasti Porabje.

Predstavi nam program teh treh dni!

Moram povedati, da je bil program odlično pripravljen. Prebivali smo v

Beltincih. Prvi dan smo se sicer zbrali šele zvečer. Po večerji je sledil krajši sprehod do Mure in do broda, ki povezuje oba bregova reke Mure. Naslednji dan smo se odpravili v Porabje in tam prišli v stik s slovensko narodnostno skupnostjo na Madžarskem. Popoldne smo si ogledali še Mursko Soboto in nekatere manjše kraje Prekmurja, obiskali pa smo tudi nekatere obrtnike, ki se še vedno ukvarjajo s tipično obrtjo teh krajev, to je z lončarstvom in pletenjem slame. Zvečer smo imeli še večerjo, za dobro vzdušje pa je poskrbela harmonika in skupina mladih beltinških tamburašev. Naslednjega dne smo si bolje ogledali Beltince, potem pa se odpravili še v Lendavo.

Obiskali ste torej tudi slovensko manjšino na Madžarskem. Kaj nam bi lahko povedal o tem?

Ogledali smo si zlasti dva kraja, mestece Monošter in vas Gornji Senik. V Monoštru smo si med drugim ogledali pred kratkim zgrajeni Slovenski informacijski in kulturni center, v Gornjem Seniku pa smo obiskali tamkajšnjo dvojezično šolo in se srečali s slovenskim generalnim konzulom v Monoštru.

Glede same situacije porabskih Slovencev bi rekel, da je bolj podobna stanju slovenske manjšine v Benečiji. V preteklosti je predstavljala velik problem za to skupnost meja med Jugoslavijo in Madžarsko, ki je bila skoraj hermetično zaprta in je prikrajšala to skupnost za kakršenkoli stik z matico. Zdaj se stanje izboljšuje. Dokazi za to so recimo prav novi center v Monoštru, pa tudi novi radijski programi v slovenščini.

Vprašanja je postavila Mateja Metlika

Ne Vstajenje Primorske, niti Internacionala! Za mlade zamejce je pesem stoletja...

Če malo pogledamo okrog, bomo opazili, da je zadnje čase v glasbenih revijah vse več lestvic najbolj priljubljenih pesmi zadnjega stoletja. Ker se pač približujemo letu 2000, je to upravičeno, vendar pa je pojav že preveč razširjen, da ne bi postal suhoparen. A kaj lahko storimo, leto 2000 je leto 2000... Mnogi zelo nestrpno pričakujejo prehodni trenutek, a kaj bo z njimi, ko se bodo zavedali, da se v resnici nič ni spremenilo in da smo vsi le za leto starejši?

Tudi Rast, ki je veliko boljša kot druge revije (hmm), nudi nekakšno raziskavo o najljubših "komadih" slovenskih višješolcev. Vendar to ni navadna, hladna, le nocionistična raziskava, temveč nekaj boljšega. Temu boremu uvodu namreč sledijo kratki intervjuji, v katerih vsakdo pove, zakaj je izbral ravno tisto pesem, skratka, kaj mu pesem pomeni. Zato pa članek noče biti lestvica, ampak le portret glasbenih okusov mladine.

ANDREA HROVATIN (18): "Kaj sploh sprašuješ? Moja najljubša pesem je nedvomno **With or without you**, ki se je po besedilu in melodiji sploh ne da primerjati z nobeno drugo pesmijo. Nasploh mi je najbolj všeč glasba rock skupine U2."

Istega mnenja je tudi JULIJ VANELLO PREMRU (16), ki pravi: "Nasplošno najraje poslušam pop glasbo, zelo rad pa, v primeru, da je pesem dobra, tudi hip hop, punk in ska. Moja najljubša pesem je **With or without you**. To zato, ker se je ob poslušanju nikoli ne naveličam."

MARTINA TONET (16): "Ena izmed mojih najljubših pesmi skupine NIRVANA je prav gotovo **Polly**. Najraje imam glasbo grunge in punk in navadno ne kupujem nikoli zgoščenk pač pa si vse presnamem."

ANDRAŽ ŠTEKELJ (17): "Lahko rečem, da sem glasbeno precej razgledan, saj poslušam malo vsega, od disco glasbe do pop-a. Najpogosteje si kupujem compilation-e. Najbolj pa me navdušuje mitična **Song 2** skupine BLUR." Isto pesem je izbral tudi TOMAŽ STEFANI (17).

Kurt Cobain in Nirvana so med najbolj priljubljenimi glasbeniki.

JASNA KALC (17): "Moja najljubša glasba je seveda hip hop, posebno pa r'n'b. Vendar pa poslušam rada tudi trip hop, jungle in drum' n' bass. Katera je moja najljubša pesem? Prav točno ne bi vedela. Zelo mi je všeč **Domenica mattina** skupine SOTTOTONO in to zaradi njenega romantičnega besedila."

IVAN ŠUNJERGA (16): "Poslušam res zelo različne stvari... Zelo rad imam dance glasbo, in sicer techno in progressive. Pri Slovencih imam najraje Umek dj-ja, pri Italijanih pa je po mojem najboljši disc jockey Fasanò."

ANDREJ VIDALI (16) pravi: "Nekoga dne sem med ploščami svojega brata srečal ploščo skupine RED HOT CHILI PEPPERS in ko sem jo takrat prvič poslušal, je to bila ljubezen na prvi posluh. Njihova glasba ima dobre ideje in je daleč od običajnega ropotanja nekaterih skupin, kot npr. Metalhead iz let 80. Moja najljubša pesem je seveda **Under the bridge**."

MARTINA KARPANI (17): "Poslušam zelo veliko glasbe, vendar ne bi

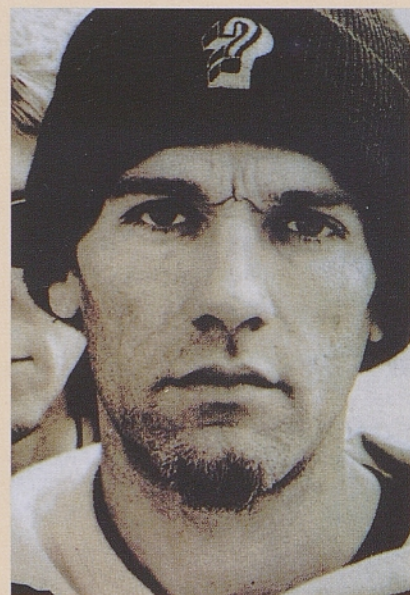
vedela, kaj reči, saj nimam ene same najljubše pesmi... Navadno poslušam veliko veliko radia."

MATTEO DIMAI (16): "Najljubša pesem? **I don't wanna miss a thing** AEROSMITHOV in to zaradi teksta. Navadno ne poslušam glasbe, vendar veliko dam na dober tekst, ki ni tako grozno komercialen kot pri kakšni Spearsovi..."

BOŠTJAN ROMANO (17): "Poslušam hard rock in metal in sem velik oboževalec skupine KISS. Imam vse njihove plošče. Poleg tega imam tudi razne časopise, posterje in seveda stripe, ki so tej skupini posvečeni. KISS so me navdušili, ko sem nekega dne doma slučajno našel ploščo Dynastyy iz leta 79! Moja najljubša pesem je **Rock' n' roll all nite**, ki je prava himna rock glasbi."

SHARON KANTE (18): "Zelo mi je všeč **More than words** skupine THE EXTREME. Zakaj? Je krasna in stop." Isto pesem je izbral tudi ROBI LOMBARDO, ki pravi: "Pesem vzbuja v meni lepe spomine, nič drugega."

VERONIKA SANCIN (14): "Kaj poslušam najraje? Moja "naj" skupina

Marko Zupan najraje posluša skupino R.E.M.

je RED HOT CHILI PEPPERS s pesmijo **Under the bridge**; vseč mi je tudi njihova zadnja plošča. Poslušam tudi starejše stvari in imam rada tudi R.E.M., NIRVANA, QUEEN in U2."

MARKO ZUPAN (17): "Najraje poslušam pesem **Losing my religion** skupine R.E.M. ...mah, napiši zaradi nenavadnih inštrumentov in ritma. Vsekakor sem mnenja, da je najboljša skupina NIRVANA."

ERIK PICCINI (16): "Najraje poslušam glasbo punk, najraje pa GREEN DAY. Najbolj mi ugaja **Time of your life**, ker kljub temu, da je edina umirjena pesem te skupine, je dobro uspeša."

MARA SOSIČ (17): "Moja najljubša pesem bi lahko bila **Other Side** skupine RED HOT CHILI PEPPERS, ker predstavlja čustva skozi vse leto."

ERIK STAREC (15): "Mah, vseč mi je veliko glasbe in moram reči, da spoštujem vse, kar drugi poslušajo. Najbolj sem navdušen za grunge in moja najljubša pesem je **Come as you are** skupine NIRVANA."

VERENA CARIS (15) je izbrala pesem **Thinking of you** LENNY-ja KRAVITZ-a in pravi: "Ob tej pesmi premišlujem o preteklosti, o svojih čustvih in o grenkobi življenja ter upam v neko boljšo prihodnost."

TOMI SIKIC (17): "Glej, moja najljubša pesem je prav gotovo **Sabotage rap** skupine BEASTIE BOYS. Zakaj? Ker vsakič, ko jo poslušam, me navduši in ker je verjetno pesem, ki me je približala glasbi hip hop."

Ker že govorimo o rapu, je treba povedati, da je PATRIK BABUDRI (18) izbral pesem **Changes** 2Pac-a. GIAMPAOLO CARAPUCCI(20): "Ena izmed pesmi, ki jih imam najrajši je **Hits From the Bong** skupine CY-PRESS HILL... ker izraža del kulture, ki prihaja od zunaj, vendar pa je zdaj že naša, in sicer kultura ameriških črnskih getov, ki je pri nas štartala iz socialnih centrov."

IZTOK FLORIDAN (15): "Morda je moja najljubša pesem **Certe notti** LUCIANA LIGABUE, ker predstavlja, kako mladi preživljajo noč, napiši prosim tudi pesem **With or without you** skupine U2. Ta pesem je namreč lahko velika tolažba. Pesmi rad igram na kitaro in pojem s prijatelji."

MICHELE KOZMAN (14), katerega sem žalostnega srečal na Oberdankovem trgu, mi je rekel: "Pesem, ki mi je najbolj všeč je **Kiss me** sku-

pine SIX PENCE NONE THE RICHER, ker je žalostna."

KRISTJAN GERMANI (17) je izbral **Basket case** skupine GREEN DAY zaradi energije, ki jo pesem sprošča, VERONIKA SPAZZAPAN (16) pa pravi: "Moja najljubša pesem je **She's all I ever had** RICKY-ja MARTINA, ker vzbuja v meni lepe spomine."

Pesem **Bohemian Rhapsody** skupine QUEEN zagovarjata IVANA SEMI (15) in RAJKO DOLHAR (15), ki utemeljuje: "Queen so bili ena največjih bandov zgodovine. Ta pesem je dolga in vsebuje različne načine petja."

MILOŠ KALC (17) je izbral pesem **Sunday Bloody Sunday** priljubljene banda U2.

ROK OPPELT (18): "Moja najljubša pesem je **Raise your voice** in generator skupine BAD RELIGION. Poslušam hard core, punk, new metal. Zelo cenim tudi WAGNERJA (Das Rheingold), ki je vplival na glasbo LAIBACHOV z glasbenimi učinki, pristopom in likom Sigfrieda. Poslušam še LAG WAGON, NO USE FOR A NAME in KO N."

Končno smo pri zaključku. Marsikdo si bo morda predstavljal, kako zabavna je bila moja naloga. Res je bila; priznati moram, da je bilo intervjuvanje zelo prijetno, ne pa vedno lahko. Večkrat sem naletel na osebe, ki kljub temu, da poslušajo glasbo, jim nič pametnega ne pride na misel. Takih, ki približno vedo, kaj jim je všeč, je bolj malo ne glede na to, kaj je pokazala raziskava. Vsekakor se mi je zazdelo, da je med osebami, ki imajo jasne okuse več fantov kot deklet. Sprašujem se zakaj.

Mnogim se tudi ne da odgovarjati ali pa navidezno niso zmožni odgovora. Ena me je vprašala: "Za kaj delaš to? Za Novi glas? A, za Rast, saj to je isto." In jo je odpihala. Spet druga mi je odgovorila: "Mi je žal, ampak je preveč komplicirano."

Vsekakor je razvidno, da so najbolj priljubljeni U2 s pesmijo **With or without you**, RED HOT CHILI PEPPERS in NIRVANA. Zgleda tudi, da je popularnost komercialne disco glasbe upadla in da ni ravno veliko tistih, ki poslušajo glasbene zvrsti, ki so se razvile ali celo nastale v tem zadnjem desetletju (grunge - to bi lahko bila izjema, saj so Nirvana precej priljubljeni - house in njegove različice

Največkrat so intervjuvanci izbrali skupino U2.

progressive in techno ter angleška glasbena scena - drum' n' bass, trip hop ipd.). To je zanimivo.

Opazil sem tudi nekaj drugega. Kultura črnskih getov, hip hop, katere ena izmed štirih disciplin je rap, t. j. ustvarjanje rim na eni glasbeni podlagi (bazi), ni ravno razširjena med slovenskimi mladimi v zamejstvu. To je čudno, saj zaradi glasbe hip hop povsod po svetu, tudi v Sloveniji, mladi sanjarijo, da sô "niggerji". Je takih mladih pri nas res tako malo?

O skupini U2, ki je požela največji uspeh, je treba kaj povedati. To skupino sestavljajo: Bono (glas), Larry Mullen (bobni), The Edge (kitara), Adam Clayton (kitara bas). U2 so nastali leta 78, ko so se štirje fantje iz Dublina srečali. Njihovo kariero označujejo nešteti uspehi, saj so prodali milijone in milijone plošč, njihove turnee, ki so trajale tudi 8 mesecev, so privabile milijone ljudi po celem svetu, prejeli so več nagrad, kot najboljša mednarodna skupina itd. Njihovo glasbo nekateri imenujejo "white rock" zaradi pozitivnih, neagresivnih, pacifističnih in večkrat verskih motivov. Njihova glasba je kvalitetna, melodična in taka, da se jo da zlahka poslušati. Malokdo ne pozna njihovih pesmi. Njihov zvok nima nobene večje posebnosti, skupina ni veliko eksperimentirala novih zvokov, kot na primer kaki Depeche mode, ki imajo radi elektronska okuženja, zato pa je njihova glasba čisti melodični rock.

Skupina U2 se odlikuje tudi na socialnem področju, kar med drugim pričuje tudi nagrada Free your mind na letošnjih MTV Europe Music Awards, ki so jo podelili pevcu Bonu.

Peter Jevnikar

Gospodu Štuklju v spomin

Bilo je v zgodnjih popoldanskih urah 8. novembra letos, ko mi je prijatelj po telefonu dejal, da je ponoči umrl moj prijatelj. Bridko mi je zastal dih, ker nisem razumel, za katerega prijatelja gre. "Tistega, Mariborčana," je dodal z grenkim glasom. Tesno mi je postalo pri srcu, ker sem razumel, da je odšel veliki Leon Štukelj. Z g. Štukljem nisva bila prijatelja, čeprav bi si jaz kaj takega srčno želel, z g. Štukljem sem se prvič srečal na letošnjem Slovenija party, drugič pa meseca marca ob priliki radijskega intervjuja. Tri ure in pol sva se pogovarjala. Energično, bistrourmno, neomajno in modro je odgovarjal na moja vprašanja, čeprav niso bila posebno originalna in sam je nanje mogoče odgovarjal že tisočkrat. Bil je pravi gospod, kakršnih je iz dneva v dan manj in po katerih se nam kar toži, da bi nas lahko iskreno nagovorili in nas opominjali na lažne vrednote. Po pogovoru je odšel na sprehod v mariborski park, prav tako kot že vrsto let, dan za dnem, v objem narave in sporočil zvestih knjig, ki jih je nosil s seboj v park.

Sprehaja se med nami. Njegova želja je bila, da ko bo prišel trenutek, ko bo potrebno oditi s tega sveta (ci-

tiram njegove besede), naj bo kratko, neboleče, nemučno za njegove bližnje. Zaspal in odšel je tja, kamor je večkrat dejal, na pol v šali, na pol zares, se bo sprehajal po parku in nas gledal doli, kako in kaj živimo z eno samo željo, "da bomo živeli složno, v miru in srečno," je zapisal ob smrti njegov dolgoletni spremljevalec Tomaž Zajec. In res je odšel tiho, mirno in pustil v srcih vseh nas grenkobo, a tudi ponos, da smo lahko vsaj od daleč spoznali zlato legendo sokolskega gibanja in slovenskega naroda.

Leon Štukelj je odšel na poslednji sprehod 8. novembra 1999. Novomeški predel Kandije mu je bil zibelka 12. novembra 1898. Osemletnega dečka sta očarala Sokol in narodnošportno gibanje. Na odru olimpijskih iger v Parizu (1924) si je priboril prvi dve mednarodni zlati medalji. Z donečim "Ave, triumphator!" ga je nagovoril novomeški župan na slavnostnem sprejemu po pariškem zlatem odličju v mnogoboju in na drogu. V tekmovanjih od leta 1922 (svetovno prvenstvo v Ljubljani) do leta 1936, ko je zaključil kariero z olimpijskimi igrami v Berlinu, star skoraj 38 let, si je Štukelj prisvojil 20 odličnih uvrstitev: 8 zlatih, 6 srebrnih in 6 bronastih lovorik. Na XI. olimpijskih igrah v Berlinu je še zadnjič stopil na drugo stopničko zmagovalcev s krogi in tako postal najstarejši telovadec, ki se je kdajkoli povzpел na zmagovalni oder. Ta rekord je obdržal več kot 60 let.

Pa ni bil le telovadec. Življenjski kruh mu je bil poklic sodnika, za katerega je študije dokončal v letu 1924 (le šest mesecev pred odhodom v Pariz). V mariborskem sodnem okrožju sta ga odlikovala resnica in poštenost, v telovadbi pa še lojalnost in požrtvovalnost. Enkratno je g. Štukelj združil dva življenjska cilja in v obeh strahovito uspel. V jutranjih urah za sodniško mizo, v popoldanskih pa v telovadnici. Tehnica življenja se mu ni nikoli nevarno nagibala k ekstre-

mom, "olimpijski sodnik" je vedno živel in delal v zmernem duhu, kot bi mu bil v genih živo stkan krepostni latinski rek "mens sana in corpore sano". Vztrajna osebnost, resnica in poštenost, vzoren olimpijski duh, tihi razmišljujoči trenutki in neomajna prepričanja dobrega so zlate medalje življenjskih naukov g. Štuklja. Posebno v zadnjih letih (po obdobju preziranja prejšnje slovenske oblasti) je sprejemal svoje življenje kot poslanstvo, ki sporoča v domovini in po svetu lepoto telovadbe in skladnega življenja. Z intenzivno vadbo je postal eden najspretnjših in najbolj znanih telovadcev vseh časov (slovenski as krogov je bil znan širom po svetu kot čovek, ki je lahko obdržal svoje telo v vsakem položaju), ni le poosebil plemeniti duh telovadbe, celo presegel je ta trenutek in z očetom Sokola spremljal rast najprej slovanskega, potem pa slovenskega življa. V svetu je dan za dnem širil zdrav šport in samostojno Slovenijo.

Slovenci imamo nekaj neminljivega, Slovenci imamo Leona Štuklja.

Matjaž Rustja

RAST, mladinska priloga Mladike,
34133 Trst, ulica Donizetti 3
Pripravlja uredniški odbor
mladih.

Pri tej številki so sodelovali:
Milko Di Battista, Tomaž Susič,
Katja Vončina, Mateja Metlika,
Andrej Maver, Peter Jevnikar,
Matjaž Rustja, Breda Susič
in Raffaella Petronio.

Številko je uredila
Breda Susič

Trst, december 1999

Tisk graphart snc
Obrtna cona Dolina 507/10 - Trst
Tel. 040/8325009

Nasilje in nepriznani grehi naše družbe

Vroča tema

Rubrika Prometejev ogenj se je rodila zato, da bi se v njej lotili nekaterih žgočih tematik predvsem socialne, psihološke in sociološke narave, problemov, ki se dotikajo mladih in njihovega sveta.

Tako se nam tokrat kar ponuja zelo vroča tema, ki jo je sprožila afera 13-letnega psihološko prizadetega dekleta, ki je bilo posiljeno in je zanosilo. Problemu gotovo ne bomo prišli do dna, lotili pa smo se ga kljub njegovi delikatnosti in zahtevnosti. V pogovoru s socialno delavko Kristino Martelanc smo tako le odkrili nekatere aspekte, ki so v medijskem pompu minulih dni morda (nehote) ostali v ozadju in ki nakazujejo presenetljivo ugotovitev, da je bil že problem sam nastavljen na napačen način in da smo se ob njem tako razburjali, ker nismo hoteli priznati... *lastnih* "grehov".

Neradi obnavljamo dogodek, ki je vse prej kot jasen in ki se prav v zadnjih urah zapleta, saj prihajajo na dan ocene, ki mu dajejo novo luč. Deklica naj bi marveč ne bila psihološko prizadeta, pač pa samo vedenjsko motena zaradi hudih družinskih razmer, v katerih je živel še do pred kratkim. Vsekakor pa naj ne bi bilo legalno ugotovljeno, da ni sposobna lastne volje in mišljenja. Poleg tega, naj bi ona sama zaupala duhovniku gospodu Benziju, da je oče otroka 14-leten fant in da naj ne bi šlo za posilstvo, pač pa za spontan ljubezenski akt.

V bistvu je dogodek - ki je v medijih sprožil velik pomp, predvsem zato, ker se je Cerkev odločno postavila proti odločitvi dekletovega zdravnika-varuha o predlogu sodnim oblastem, da odredijo prekinitev nosečnosti - za nas le izgovor, da se lotimo tematike, ki se v vsej svoji aktualnosti in čustveni nabitosti ciklično ponavlja in razburja javno mnenje (pomislimo na polemike ob primerih posiljenih žensk med vojno v Bosni).

Problem je večplasten in zelo delikaten. Skušajmo ga najprej smiselno razčleniti. Prvič gre tu za primer spolnega nasilja. Drugič gre za spolno nasilje nad mladoletnim dekletom. Tretjič, kar še bolj zapleta primer in ga zavija v dodaten gnus, gre za posilstvo prizadetega, torej še bolj šibkega, dekleta. Zdravstveno stanje dekleta zapleta ce-

lotno zadevo, ker ni jasno, v kolikšni meri je njena volja in odločitev o bodočnosti spočetega otroka, verodostojna in trdna (dekle naj bi izrazilo željo, da otroka obdrži). Četrta dimenzija problema je odločitev varuha (in družine) dekleta, da splavi. To naj bi bilo po njihovem mnenju za dekle manjše zlo. V očeh Cerkev, ki se je v zadevo zapletla, jasno in nedvoumno ožigosala celoten dogodek in tudi odločitev za splav, ponudila pa je konkretno pomoč dekletu pri premostitvi njenih osebnih težav in pri vzdrževanju in vzgoji otroka, pa bi v primeru splava šlo za nedopusten zločin in za dekle gotovo škodljivo odločitev.

Odpira se torej cela vrsta vprašanj - v prvi vrsti pa se moramo, ko jih obravnavamo, zavedati, da govorimo o konkretnih osebah; naša pozornost mora biti torej najprej obrnjena do žrtev nasilja. Na to smo skušali biti pozorni, ko smo se komentirja tematike lotili s pomočjo socialne delavke Kristine Martelanc.

Kristina Martelanc se je s podobnimi primeri v svoji službi že srečevala in je zato lahko govorila tudi iz lastne neposredne izkušnje.

Koliko so podobni primeri razširjeni in na katere aspekte je treba biti najbolj pozorni, ko o njih govorimo?

Posilstvo je nasilje močnejšega nad šibkejšim. Posiljevalec je lahko

vsakdo: tujec, družinski član, učitelj ali učiteljica... Tudi šibkejši je lahko vsakdo: otrok, moški, ženska. Zlasti pa je šibkejši prizadeta oseba, katere beseda nima v "normalnem" svetu pravzaprav nobene veljave. V molku pa je njena največja ranljivost ter nasilneževa največja moč.

Takih primerov je žal veliko. Tudi pri nas se to dogaja, vendar je tu tabu zelo močan. Šele ko pride do zanositve, se družba "zbudi", ker dejanja ni več mogoče skrivati. Tedaj mora družba nekaj narediti. Glavna vloga strokovne pomoči je predvsem v simpatosu z žrtvijo, to pomeni, da žrtvi na prvem mestu verjame (kar je zelo pomembno), da ji nudi oporo v bolečih dolgotrajnih občutkih gnusa, krivde, sramu, nemoči in strahu ter da prevzame vlogo zagovornice-ka njene osebe, njene stiske, njenih interesov.

Ali torej lahko primer Laure splošujemo? Na katere "grehe" sodobne družbe nas lahko opozarja omenjena afera?

Takih primerov ne moremo sploševati, ker je vsak človek unikat stvarstva. Pri tem pa stroka ne sme pozabiti, da je prav tako ali celo še bolj nedolžen še nerojeni otrok, ki ima vso pravico do obstoja. Toda, ali si predstavljate, kako bi družba "normalnih" lahko gledala prizadeto mamico z otrokom v naročju ali kako bi s prstom kazali na otroka, češ njegova mati ni normalna, njegovo rojstvo je sramota družbe ipd. Vse kaže, da je to za sodobno družbo prehud izziv, zato je treba odstraniti moteče, neprijetne prizore, ki "normalne" spomnijo, da je med njimi in "nenormalnimi" zelo tanka ločnica... Za vsem tem pa se seveda skriva utilitaristična miselnost: pojavijo se vprašanja, kdo bo vzdrževal otroka osebe, ki je še sama potrebna pomoči, ki ni samozadostna, ki ni produktivna...

K sreči so v družbi tako med strokovnjaki kot med laiki izjeme, ki so pripravljene preseči pričakovano podobo "normalnega" ter človeku v stiski resnično pomagati.

Breda Susić

Klubovci in mospovci zaorali v zimsko sezono

SOBOTNA SREČANJA

Vsako soboto zvečer se mladi srečujejo v Peterlinovi dvorani v ulici Donizetti na večerih, ki so večkrat lahkotnejšega značaja, včasih pa se tudi poglobijo v kako zahtevnejšo temo.

13. novembra so klubovci v soorganizaciji s Slovensko zamejsko skavtsko organizacijo gostili ravnatelja tržaške Caritas Maria Ravalica, ki je govoril o perečih socialnih problemih v našem mestu in o načinih pomoči potrebnim. Najbolj ogrožene skupine ljudi so ostareli, ki potrebujejo najprej prijazno družbo in nekatere osnovne usluge, kot to, da jim kdo hodi po hrano, zdravila ali da zanje opravi kako birokratsko obveznost. Druga socialno ogrožena skupina so priseljenci, med njimi posebno otroci in mladostniki, ki potrebujejo pomoči, da se poklicno izobrazijo in vključijo v novo okolje v tuji državi. Vedno več je tudi revežev, ki zahajajo v menzo, kjer prostovoljci delijo brezplačne obroke. V mestu je torej veliko potrebnih ljudi. Ravalico je povabil mlade, da se vključijo v programe prostovoljnega dela in tako konkretno pomagajo potrebnim. Večer je organiziral Niko Tul, ki je lani pri Caritasu opravljal civilno službo. Svoje dragoceno pričevanje pa je podal Daniel Beorchia, ki je trenutno oporečnik in dela pri Caritasu.

Naslednja dva tedna sta bila posvečena temi vpliva medijev na javno mnenje. 20. novembra je temo uvedla mentorica kluba Lučka Peterlin. Nato je bil na sporedu film *The Truman show*. Teden kasneje pa so predvajali film *Wag the dog* (*Sesso e potere*).

Tako smo zaorali v mesec december, ko nas je obiskal in obdaril Sv. Miklavž.

DELOVANJE PO KROŽKIH

LIKOVNI KROŽEK

Se sestaja ob sredah ob 20.30 in zelo uspešno deluje. Še vedno je možnost, da se vanj vključite, saj je program tako oblikovan, da se mentor Štefan Pahor prilagaja okusom in potrebam vsakega udeleženca tečaja.

MEDNARODNI KROŽEK

Trije mospovci so se na začetku novembra udeležili trodnevnega srečanja v Prekmurju in obiskali Slovence na Madžarskem (o tem v posebnem članku). Eden pa se je v drugi polovici novembra udeležil mednarodnega seminarja za mladinske leaderje na Danskem. Organiziral ga je YEN (temu srečanju bomo posvetili članek v prihodnji številki Rasti). Kdor se želi vključiti v delovanje tega krožka, naj se obrne na Mateja (040 370846).

GLEDALIŠKI KROŽEK

Skupina, ki bo v tej sezoni pripravila novo celovečerno igro, se je več ali manj dokončno oblikovala. Sestavlja jo dvajset mladih igralcev od 14. do 29. leta starosti. Skupino vodi Lučka Peterlin, ki bo tudi režirala novo igro.

V okviru krožka je 25. novembra igralka Nikla Panizon vodila delavnico mimike. Udeleženci so se učili obvladovanja lastnega telesa in vzpostavljanja odnosa z okoljem.

Breda Susič

SKK in MOSP vabita ob obletnici mednarodnega priznanja samostojne Slovenije na IX. SLOVENIJA PARTY, s kulturnim programom in gala plesom, v soboto, 29. januarja 2000 v Savoia Excelsior Hotelu v Trstu.

OBRAZ V OGLEDALU

*Zdaj diši kot tisto špansko noč
ob tebi,
ko sva se gledala v oči
na tisti plaži
razbesneli od vetra in valov...
Zgleda isti ogenj nocoj,
ki mi ožarja čelo in lica,
ko se sama gledam ob pletenju kite
v ogledalo.
Sama sem in tebe ni,
a ko pogledam se v oči,
vidim tebe še v njih
in ob soju te prestrašene luči
se prepoznam -
in prestrašim se še jaz
ob tej podobi,
ki odseva tebe.*

C. DEBUSSY - CLAIR DE LUNE

*Naberi nekaj zvezd iz tvojega vrta
in vrzi jih na moje čelo,
ki ne pozna nobenega okrasa
razen vetra in dvomov.
Si še ob meni v tej temni noči,
ti svetleči princ?
Obsij me vsako jutro s svojim soncem
in nasmej se mi!
V tem svetu senc, brez tebe,
kako naj preživim.*

JANE EYRE V SLOVO

*Bleda luna sveti
tebi v molčeči obraz,
meni pa se tvoji sklepi zdijo
nemogoči ukaz.*

*Kako naj te pozabim, draga,
pustim, da odideš stran?
Če greš jaz bom umiral,
ugašal noč in dan.*

*A ti že greš, to vidim,
ko gledam tvoj zbledeli obraz
in vem, da se ne boš nikoli več vrnila k nam.*

*Tvoj duh je neugnan - zato ga ljubim,
bleščeč je kot pomladni dan - zato ga hočem
in prost je vsega - zato ga izpustim,
[naj odleti kamor vè sam.*

Raffaella Petronio

